



แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6411(G)-2562

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6411(G)-2019

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข

GOOD HUSBANDRY PRACTICES FOR KENNEL

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS

ISBN XXX-XXX-XXX-X



แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6411(G)-2562

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6411(G)-2019

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข

GOOD HUSBANDRY PRACTICES FOR KENNEL

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 137 ตอนพิเศษ 12 ง

วันที่ 15 มกราคม พุทธศักราช 2563

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัข และฟาร์มเพาะพันธุ์แมว

- | | |
|---|---------------|
| 1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสมชวน รัตนมังคลานนท์ รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ | ประธานกรรมการ |
| 2. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ผู้อำนวยการกองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการสาธารณสุข | กรรมการ |
| 3. ผู้แทนกรมอนามัย
นางสาวสิริวรรณ จันทนกุลนะ
นางสาวปริญญ์ ไหม่เจริญศรี
นายนิพนธ์ อันแจ่ม | กรรมการ |
| 4. ผู้แทนสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายธีระวุฒิ สุวัณณะเขาว์
นายเพิ่มศิลป์ บุญน้อม
นางสาวรัชณี ศรีฐาน | กรรมการ |
| 5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์อุตรา จามิกร
นายวชิรา หุ่นประสิทธิ์ | กรรมการ |
| 6. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิวะพงษ์ สังข์ประดิษฐ์
นางสาวรวรรตน์ พุทธิรงค์วัตร
นายปรารมภ์ ศรีภักศราคม | กรรมการ |
| 7. ผู้แทนสัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
นายจำเริญ พานเพียรศิลป์
นายสิทธิพร อนันต์จินดา
นางสาวคชาภรณ์ เต็มยอด | กรรมการ |
| 8. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
รองศาสตราจารย์นริศ เต็งชัยศรี
นายณรงค์ สุธัฒนาถพงษ์ | กรรมการ |

- | | |
|---|---------------------|
| 9. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย
นายชัยยศ ธารรัตน์
นางสาวอภิรดี จุฑารัตน์ | กรรมการ |
| 10. ผู้แทนสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ปานเทพ รัตนากร
นายสาธิต ปรัชญาอริยะกุล
นายธานินท์ สันติวัฒนธรรม | กรรมการ |
| 11. ผู้แทนมูลนิธิช้างและสิ่งแวดล้อม | กรรมการ |
| 12. ผู้แทนสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย)
นายวิภาส ทวีกิติกุล
นายนาวัน แสงวิเวก | กรรมการ |
| 13. ผู้แทนมูลนิธิเพื่อสุนัขในซอย
นายตันติกร รุ่งพัฒนะ | กรรมการ |
| 14. นางสุนันท์ ไชยประเสริฐกุล
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเลี้ยงพะพันธุ์แมว | กรรมการ |
| 15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายสงขลา จุลกะเศียน
นางสาวมินตรา ลักขณา
นายพิทักษ์ ชายสม | กรรมการและเลขานุการ |

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข (มกษ.6411-2562) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคอกสุนัขของไทย ให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัขเพื่อสร้างความเข้าใจในมาตรฐาน มกษ. 6411 และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.2562. **การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข. มกษ. 6411-2562.**

Canadian Veterinary Medical Association. 2018. **Code of Practice for Canadian Kennel Operations.** Canadian Veterinary Medical Association. Available Source: <https://www.canadianveterinarians.net/documents/Code-of-Practice-for-Canadian-Kennel-Operations>, 23 May 2019.

Center for Food Security and Public Health, Iowa State University and USDA APHIS. 2019. **Minimum Space Requirements for Dogs.** Available Source: https://www.agriculture.ny.gov/AI/small_animals/minimum_space_require_for_dogs.pdf, 23 May 2019.

Conservation and Land Management Branch Strategy and Advice Directorate, Department of Environment, Water and Natural Resources. 2017. **South Australian standards and guidelines for breeding and trading companion animals.** Available Source: https://www.environment.sa.gov.au/files/sharedassets/public/plants_and_animals/breeding-and-trading-of-companion-animals-faqs-gen.pdf, 23 May 2019.

Ross Burton, Director Animal Welfare, Animal Welfare Branch, Agriculture, Biosecurity and Mine Safety Division, Orange. 2009. **Animal Welfare Code of Practice – Breeding Dogs and Cats.** Available Source: https://www.dpi.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0004/299803/Breeding-dogs-and-cats-code-of-practice.pdf. 23 May 2019.



ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6411(G)-2562 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายประภัตร โพธสุธน)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข

แนวปฏิบัตินี้ใช้อธิบายขยายความทางวิชาการ ครอบคลุมเหตุผลและการปฏิบัติในแต่ละข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัข (มกษ. 6411-2562)

การตรวจประเมิน การให้รับรอง และการให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับคอกสุนัขให้ถือตาม มกษ. 6411-2562

คำอธิบาย มกษ. 6411-2562 มีรายละเอียดดังนี้

ข้อกำหนด มกษ. 6411-2562 พิมพ์อยู่ในกรอบและมีคำอธิบายข้อกำหนดอยู่ใต้กรอบ

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ดีสำหรับคอกสุนัขเชิงพาณิชย์ ครอบคลุมตั้งแต่องค์ประกอบคอกสุนัข การจัดการคอกสุนัข บุคลากร การจัดการเลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์ สุขภาพสุนัข การขนส่งและเคลื่อนย้ายสุนัข การบันทึกข้อมูล โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สุนัขมีสุขภาพและคุณภาพดี

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 สุนัข (dog) หมายถึง สัตว์ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Canis familiaris*

2.2 คอกสุนัข (kennel) หมายถึง สถานที่เลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งครอบคลุมโรงเรือน สถานที่เก็บอาหารสัตว์ สถานที่เก็บอุปกรณ์และสารเคมี

2.3 โรงเรือนสุนัข (dog house) หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์สุนัข

2.4 กรง (cage) หมายถึง กรงที่ใช้เลี้ยง หรือพักสุนัข ตามวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์สุนัข

3. ข้อกำหนด

รายการที่ 1. ลักษณะคอกสุนัข

1.1 สถานที่ตั้งและผังคอกสุนัข

ข้อกำหนด 1.1.1 ได้รับการยินยอมจากหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

คำอธิบาย

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 31 กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ดังนั้นผู้ประกอบการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการคอกสุนัขต้องมีหลักฐานใดๆ ที่แสดงว่าได้รับการยินยอมจากหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น เช่น ใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

รายการที่ 1. ลักษณะคอกสุนัข

1.1 สถานที่ตั้งและผังคอกสุนัข

ข้อกำหนด 1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยง ไม่มีความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ หรือมีมาตรการจัดการความเสี่ยง

1.1.3 มีแหล่งน้ำที่เหมาะสมและเพียงพอในการเลี้ยงสุนัข

คำอธิบาย

ทำเลที่ตั้งคอกสุนัขเป็นองค์ประกอบสำคัญ ต้องไม่มีความเสี่ยงทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรวบรวมขยะ หรือมีมาตรการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงความสะดวกด้านการจัดการ การเลี้ยง การป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคเนื่องจากมีผลต่อความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีของสุนัข

นอกจากนี้คอกสุนัขต้องมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมและเพียงพอในการเลี้ยงสุนัขอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาเลี้ยง และ/หรือเพาะพันธุ์สุนัข

รายการที่	1. ลักษณะคอกสุนัข
	1.1 สถานที่ตั้งและผังคอกสุนัข
ข้อกำหนด	1.1.4 มีขนาดเพียงพอและเหมาะสมในการเลี้ยงสุนัข ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสุนัขและสิ่งแวดล้อม
	1.1.5 มีการวางผังที่ดี จัดพื้นที่เป็นสัดส่วนและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์

คำอธิบาย

สภาพของพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบของการเลี้ยงสุนัข โดยคอกสุนัขที่มีขนาดพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงสุนัขแต่ละพันธุ์จะส่งผลให้การจัดการคอกสุนัข การป้องกันและควบคุมโรคทำได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ คอกสุนัขต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนโรงเรือนหรือกรงที่มี ควรมีระยะห่างของแต่ละโรงเรือนหรือกรงที่เหมาะสมเพื่อการระบายอากาศที่ดี และดำเนินการควบคุมโรคกรณีเกิดโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต้องมีการวางผังที่ดี จัดแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกบริเวณที่พักอาศัยของบุคลากรจากพื้นที่เลี้ยงสุนัข ให้ชัดเจน จัดทำผังแสดงขอบเขตของคอกสุนัข ขอบเขตของพื้นที่เลี้ยง โดยในแผนผังควรแสดงตำแหน่งของสถานที่ให้ครบถ้วน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรือนหรือกรง บริเวณกักกันสุนัขเข้าใหม่และแยกสุนัขป่วย บริเวณเก็บอาหารสุนัข ที่เก็บอุปกรณ์ ที่เก็บเวชภัณฑ์และสารเคมี สำนักงาน บ้านพักอาศัย ทางเข้าออก พื้นที่รวบรวมขยะและของเสีย

รายการที่	1. ลักษณะคอกสุนัข
	1.2 โรงเรือนหรือกรง
ข้อกำหนด	1.2.1 สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรงและคงทน ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศที่ดี และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและสุนัข
	1.2.2 สามารถป้องกันสัตว์อื่น ๆ ไม่ให้เข้าสู่บริเวณโรงเรือนหรือพื้นที่เลี้ยงได้ และสามารถป้องกันไม่ให้สุนัขหลบหนีได้
	1.2.3 จัดให้มีบริเวณเลี้ยงและที่นอน ที่แห้งสะอาด เหมาะสม และมีพื้นที่เพียงพอต่อจำนวนสุนัขที่เลี้ยง

คำอธิบาย

โรงเรือนหรือกรงที่ใช้เลี้ยงสุนัขต้องมีโครงสร้างแข็งแรง สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง คงทน และไม่เป็นพิษต่อสุนัข ถูกออกแบบและก่อสร้าง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความสะอาด บำรุงรักษา และการระบายอากาศที่ดี ไม่ควรมีส่วนยื่นแหลมคมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและสุนัข รวมทั้งต้องมีหลังคา กันแดด ฝน ลมพายุ หรือสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้สุนัขมีความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดี

โรงเรือนหรือกรงสุนัข ต้องมีอุปกรณ์ล็อก หรือมาตรการป้องกันสุนัขที่อยู่ในโรงเรือนไม่ให้สามารถเปิดออกได้เอง หรือไม่สามารถหลบหนีได้ นอกจากนี้ต้องมีมาตรการในการช่วยให้สุนัขออกมาได้ในกรณีฉุกเฉิน

บริเวณเลี้ยงและพื้นที่นอนต้องถูกสุขลักษณะ อาจมีวัสดุปูรองที่เหมาะสมกับชนิดและพันธุ์ของสุนัข และมีพื้นที่เพียงพอต่อจำนวนสุนัขที่เลี้ยง เหมาะสมกับขนาด อายุ เพศ พันธุ์ และจำนวนสุนัข

ความสูงและพื้นที่ของกรงสุนัขควรเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับความสูงและขนาดของสุนัข มีระยะห่างระหว่างหัวสุนัขกับเพดานกรงเพียงพอ เพื่อให้สุนัขสามารถยืน นอน กลับตัว เขยียดตัว และแสดงพฤติกรรมอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ความสูงและพื้นที่ของกรงสุนัขควรเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่ใช้อ้างอิง โดยตัวอย่างความสูงและพื้นที่ของกรงสุนัข เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติมีรายละเอียดดังนี้

- ระยะห่างระหว่างหัวสุนัขกับเพดานกรงต้องไม่น้อยกว่า 12 cm
- พื้นที่กรงสุนัขมีความแตกต่างกันตามขนาดของสุนัข โดยวัดความยาวลำตัวจากปลายจมูกจนถึงโคนหาง ดังนี้

ความยาวลำตัว	พื้นที่กรงสุนัขต่อตัว
≤ 20 cm	ไม่น้อยกว่า 0.12 m ²
>20 – 50 cm	ไม่น้อยกว่า 0.43 m ²
>50 – 80 cm	ไม่น้อยกว่า 0.91 m ²
>80 – 110 cm	ไม่น้อยกว่า 1.57 m ²
>110 – 120 cm	ไม่น้อยกว่า 1.83 m ²

ที่มา: Center for Food Security and Public Health, Iowa State University and USDA APHIS. Minimum Space Requirements for Dogs. Available Source: https://www.agriculture.ny.gov/AI/small_animals/minimum_space_require_for_dogs.pdf, 23 May 2019.

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.1 คู่มือการจัดการคอกสุนัข
ข้อกำหนด	2.1.1 มีคู่มือการจัดการคอกสุนัขที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการคอกสุนัข การเลี้ยง การจัดการอาหารและน้ำ การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย

ในการเลี้ยงสุนัขต้องมีคู่มือการจัดการคอกสุนัขที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานมีข้อมูลและแนวทางการทำงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่ชัดเจนตลอดการเลี้ยง เพื่อลดความผิดพลาด มีวิธีแก้ไขที่ถูกต้อง ทันเวลา และลดความเสียหายในการประกอบกิจการ

คู่มือการจัดการคอกสุนัขต้องแสดงให้เห็นระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับสุนัข การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การเตรียมโรงเรือนหรือกรง
2. การจัดการเลี้ยงสุนัข
3. การเพาะพันธุ์และการอนุบาลลูกสุนัข
4. การจัดการด้านอาหารและน้ำ
5. การทำความสะอาดและบำรุงรักษาโรงเรือน กรง อุปกรณ์ และบริเวณคอกสุนัข
6. การจัดการด้านสุขภาพสุนัข ประกอบด้วย การทำวัคซีน การใช้ยา การตรวจและรักษาโรค การจัดการสุนัขป่วย สุนัขตาย
7. การควบคุมสัตว์พาหะ
8. การจัดการด้านสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม
9. การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.2 การจัดการอาหารและน้ำ
ข้อกำหนด	2.2.1 อาหารและน้ำมีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสุนัข ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

คำอธิบาย

อาหารที่ใช้เลี้ยงสุนัขต้องมีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้มั่นใจว่าได้อาหารสัตว์เลี้ยงที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย ไม่หมดอายุ ไม่มีการผสมยาสัตว์หรือสารต้องห้ามลงในอาหารสัตว์เลี้ยง

อาหารสัตว์เลี้ยงควรมีโภชนาการครบถ้วน สมดุล เหมาะสมกับสุขภาพและการเจริญเติบโต โดยพิจารณาจากสรีระและความต้องการของสุนัขแต่ละช่วงอายุ

ต้องจัดเตรียมน้ำสะอาด ที่มี ปริมาณ คุณภาพและอุณหภูมิเหมาะสมกับสุนัขให้พร้อมกินตลอดเวลา

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.2 การจัดการอาหารและน้ำ
ข้อกำหนด	2.2.2 มีการเก็บรักษาอาหารสัตว์ในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ

คำอธิบาย

การเก็บรักษาวัตถุดิบอาหารและอาหารสัตว์เลี้ยงสำหรับสุนัข ควรเก็บในที่ที่เหมาะสมมิดชิด ในภาชนะที่มีฝาปิด หรือปิดปากถุงเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและสัมผัสกับอากาศ โดยบริเวณที่เก็บอาหารและ/หรือผสมอาหาร ควรทำความสะอาด เก็บและกำจัดเศษอาหารเพื่อไม่ให้ปนเปื้อนแหล่งอาหารของหนู หรือสัตว์อื่น

ภาชนะที่ใช้เก็บรักษาอาหารควรสะอาดแห้ง และสามารถป้องกันการก่อกวนของสัตว์อื่นได้ ไม่เคยใช้บรรจุ วัตถุดิบพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอันตรายใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสุนัข ไม่มีสารที่อาจปนเปื้อนกับอาหารสัตว์เลี้ยง หากเคลื่อนย้ายอาหารสัตว์เลี้ยงด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุนัข

สถานที่เก็บรักษาอาหารสัตว์เลี้ยงควรเป็นสถานที่เฉพาะ สะอาดแห้ง ระบายอากาศได้ดี มีการป้องกันแมลง และสัตว์พาหะนำโรคต่างๆ สามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมสภาพ

หากเป็นถุงบรรจุอาหารสัตว์ต้องมีวัสดุรองด้านล่างของถุงเพื่อให้อากาศถ่ายเทและป้องกันความชื้นได้

กรณีมีวัตถุดิบผสมอาหารสัตว์ที่อาจเสื่อมสภาพได้ เช่น วิตามิน ให้เก็บรักษาตามคำแนะนำของผู้ผลิต

การจัดวางอาหารภายในพื้นที่เก็บควรเรียงลำดับแยกตามวันผลิต หรือชุดการผลิต อาจติดป้ายหรือทำสัญลักษณ์ไว้ เพื่อให้นำไปใช้ตามลำดับการผลิตก่อนหลัง

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.2 การจัดการอาหารและน้ำ
ข้อกำหนด	2.2.3 ภาชนะให้อาหารและน้ำต้องสะอาดและเหมาะสมกับพันธุ์ จำนวน และอายุของสุนัข และอยู่ในตำแหน่งที่สุนัขสามารถเข้าถึงได้

คำอธิบาย

ต้องมีจำนวนและขนาดของอุปกรณ์ หรือภาชนะให้อาหารและน้ำที่สะอาดเหมาะสมกับพันธุ์ จำนวน และช่วงอายุของสุนัข ภาชนะที่ใช้มีความทนทาน ไม่เป็นพิษต่อสุนัข ย่อยต่อการทำความสะอาด

ควรเตรียมอาหารและน้ำอย่างถูกสุขลักษณะ การจัดวางภาชนะให้อาหารและน้ำต้องวางในตำแหน่งที่เหมาะสม และทั่วถึง เพื่อป้องกันการแย่งกินอาหารและน้ำ

อาหารที่เหลือในภาชนะให้เก็บทิ้งและทำความสะอาดภาชนะทุกครั้ง หากพบว่าภาชนะให้น้ำมีการปนเปื้อนจากเศษอาหาร สิ่งสกปรก ควรทำความสะอาดและเปลี่ยนน้ำใหม่ทันที

ลูกสุนัขอายุน้อยกว่า 4 เดือน ควรได้รับอาหารอย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง ลูกสุนัขอายุระหว่าง 4-8 เดือน ควรได้รับอาหารอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง สุนัขอายุมากกว่า 8 เดือนขึ้นไป ควรได้รับอาหารอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง โดยควรให้อาหารสุนัขโตเป็นรายตัว นอกจากนี้สุนัขป่วยหรืออ่อนแอต้องได้รับการดูแลเรื่องอาหาร โดยสัตวแพทย์หรือผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์

ควรมีการดูแลระหว่างการให้อาหารและน้ำเพื่อให้แน่ใจว่าสุนัขทุกตัวได้กินอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ และควรมีการตรวจสอบสภาพร่างกายของสุนัข เพื่อให้มั่นใจว่าสุนัขที่เลี้ยงมีน้ำหนักตัวที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

รายการที่ 2. การจัดการคอกสุนัข

2.3 การจัดการสุขลักษณะ

ข้อกำหนด 2.3.1 โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ

คำอธิบาย

ต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือน กรง และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขอย่างสม่ำเสมอ และมีประสิทธิภาพ เพื่อลดคราบ สิ่งสกปรกและสิ่งขับถ่ายของสุนัข ซึ่งอาจปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพสุนัข

ควรทำความสะอาดโรงเรือนในบริเวณที่สุนัขอยู่ และพื้นที่สำหรับแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และควรทำความสะอาดบริเวณโดยรอบโรงเรือนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ในกรณีที่นำสุนัขใหม่เข้ามาเลี้ยง หรือก่อนแม่สุนัขที่เลี้ยงจะคลอดลูก ต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้อบริเวณที่เลี้ยง พื้นที่ออกกกำลังกาย และบริเวณโดยรอบโรงเรือน รวมทั้งควรเปลี่ยนสิ่งปูรองนอน ภาชนะให้อาหาร น้ำ และอุปกรณ์อื่น ๆ

ในกรณีที่พบว่าสุนัขป่วยเป็นโรคติดต่อ สงสัยว่าติดเชื้อหรือสงสัยว่าเป็นโรคซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อคนหรือสุนัขตัวอื่น ๆ ต้องฆ่าเชื้อเพื่อกำจัดสิ่งปนเปื้อนด้วยผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อที่เหมาะสม และกำจัดวัสดุในโรงเรือนรวมถึงสิ่งปูรองนอนทิ้ง

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.3 การจัดการสุขลักษณะ
ข้อกำหนด	2.3.2 บำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี มีความสะอาดและปลอดภัยต่อสุนัขและบุคลากร

คำอธิบาย

โรงเรือน กรง และอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงสุนัขต้องมีการซ่อมแซม บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ พร้อมใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในสภาพที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัขและผู้ปฏิบัติงาน

ต้องปิดช่องหรือรูรั่วตามผนัง ประตู หลังคาที่อาจทำให้ยุงและแมลงพาหะเข้าสู่โรงเรือนหรือกรงได้

นอกจากนี้ควรมีการจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงานให้แก่บุคลากร

รายการที่	2. การจัดการคอกสุนัข
	2.4 การใช้สารเคมี
ข้อกำหนด	2.4.1 สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

คำอธิบาย

สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อ สาร/ผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงและสัตว์รบกวน สาร/ผลิตภัณฑ์ที่กำจัดปรสิตภายนอก ต้องได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ให้ใช้ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ โดยให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

ต้องจัดเก็บสารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะ เพื่อควบคุมการใช้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สุนัขและอันตรายต่อคน ภาชนะบรรจุสารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่เสื่อมสภาพ หรือใช้หมดแล้วต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้

ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายอย่างถูกต้อง รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตราย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

สารเคมี และยาฆ่าเชื้อบางชนิด เช่น น้ำมันทรีที (tree tea oil) หรือสารที่มีส่วนผสมของถ่านหินและน้ำมันจากไม้ เช่น น้ำมันสน ฟีนอล ครีโอลและคลอโรไซลินอล มีความเป็นพิษกับสุนัขบางพันธุ์ จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

รายการที่	3. บุคลากร
ข้อกำหนด	3.1 มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร โดยคำนึงถึงจำนวน และพันธุ์ของสุนัขที่เลี้ยง

คำอธิบาย

มีการจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจนตามความรู้ ความสามารถและความถนัด ให้เพียงพอและเหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ จำนวน และพันธุ์ของสุนัขที่เลี้ยง รวมทั้งควรมีการจัดการแรงงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รายการที่	3. บุคลากร
ข้อกำหนด	3.2 มีสัตวแพทย์ให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพสุนัข สุขาภิบาล และการใช้ยาและวัคซีน

คำอธิบาย

มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่งให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการจัดการด้านสุขภาพสุนัข สุขาภิบาล การใช้ยาและวัคซีน และรับผิดชอบในการสั่งยา เพื่อความปลอดภัยของสุนัข ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อม

รายการที่	3. บุคลากร
ข้อกำหนด	3.3 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงสุนัขต้องมีความรู้และได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้จัดการเลี้ยงสุนัขได้อย่างถูกต้อง
	3.4 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี

คำอธิบาย

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้อย่างถูกต้อง มีความสามารถ และมีประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัข โดยได้รับการฝึกอบรมจากภายนอกหรือภายในเพื่อพัฒนาทักษะ และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่องในการดูแลและจัดการตามพันธุ์สุนัขที่เลี้ยง รวมทั้งติดตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยให้บันทึกข้อมูลการฝึกอบรมหรือการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานในประวัติบุคลากร

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีและมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีและได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า นอกจากนี้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานควรตระหนักถึงความเสี่ยงในการแพร่โรคติดเชื้อ โรคสัตว์สู่คน (zoonotic disease) และการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อสัมผัสกับสุนัขหรือขณะทำความสะอาดโรงเรือนหรือกรง

รายการที่	4. การจัดการเลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์
	4.1 การจัดการเลี้ยง
ข้อกำหนด	4.1.1 มีการทำเครื่องหมายประจำตัวสุนัข เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงข้อมูลประจำตัวสุนัขได้

คำอธิบาย

คอกสุนัขต้องมีการทำเครื่องหมายประจำตัวสุนัขที่ทำให้สามารถระบุตัวสุนัขได้ เช่น การฉีดไมโครชิป หรือใช้วิธีอื่นที่สามารถระบุตัวสุนัขจากภายนอกได้ เช่น ปลอกคอ ป้ายชื่อ ที่มีคุณสมบัติคงทนและไม่หลุดง่าย เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงข้อมูลประจำตัวสุนัขได้ เช่น สุขภาพสัตว์ ประวัติการท้าวคั่น และเป็นข้อมูลในการจัดการคอกสุนัข เช่น การพัฒนาสายพันธุ์ แผนการป้องกันโรคของคอกสุนัข

รายการที่	4. การจัดการเลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์
	4.1 การจัดการเลี้ยง
ข้อกำหนด	4.1.2 จัดให้สุนัขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและดูแลจัดการสุขอนามัยที่ดี โดยคำนึงถึงความต้องการของสุนัขแต่ละพันธุ์และช่วงอายุ

คำอธิบาย

คอกสุนัขต้องจัดให้สุนัขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สุนัขต้องได้รับการดูแลและจัดการสุขอนามัยที่ดี เช่น อาบน้ำ แปรงขน ตัดเล็บ โดยคำนึงถึงสรีระและความต้องการของสุนัขแต่ละพันธุ์ และช่วงอายุ

ในกรณีที่เป็นลูกสุนัข แม่สุนัขเพิ่งคลอด สุนัขในฤดูผสมพันธุ์ สุนัขป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ หรือสุนัขที่มีนิสัยดุร้าย ควรแยกพื้นที่เลี้ยงเป็นสัดส่วนเพื่อลดสิ่งรบกวน และควรให้ความสนใจในการปรับพฤติกรรมของสุนัขตามความเหมาะสมกับพันธุ์

รายการที่	4. การจัดการเลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์
	4.2 การจัดการเพาะพันธุ์
ข้อกำหนด	4.2.1 ใช้พ่อแม่พันธุ์ที่มีสุขภาพแข็งแรงและเหมาะสมในการผสมพันธุ์
	4.2.2 ควรจัดให้มีพื้นที่แยกเฉพาะสำหรับการผสมพันธุ์

คำอธิบาย

ในการเพาะพันธุ์สุนัขควรมีการตรวจสอบสุขภาพโดยสัตวแพทย์ก่อนผสมพันธุ์ เพื่อให้มั่นใจว่าพ่อแม่พันธุ์มีสุขภาพแข็งแรง และอยู่ในสภาวะที่เหมาะสมในการผสมพันธุ์ (อายุ ขนาด พันธุ์ ระยะพักท้อง) และควรมีการตรวจสอบพันธุ์ประวัติ (pedigree) ของสุนัข ทั้งนี้ต้องไม่นำสุนัขที่มีอาการทางประสาท ก้าวร้าว เป็นโรคหรือสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อมาเป็นพ่อแม่พันธุ์ และมีการจัดการเพาะพันธุ์ที่มีจริยธรรม

ควรจัดให้มีพื้นที่แยกเฉพาะสำหรับการผสมพันธุ์ โดยต้องแยกคู่พ่อแม่พันธุ์ที่ผสมออกจากสุนัขตัวอื่น การผสมพันธุ์ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญ

รายการที่	4. การจัดการเลี้ยงและ/หรือเพาะพันธุ์
	4.2 การจัดการเพาะพันธุ์
ข้อกำหนด	4.2.3 ในช่วงท้ายของการตั้งท้องต้องจัดเตรียมพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับแม่สุนัขใกล้คลอด และจัดหาอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ
	4.2.4 ต้องมีมาตรการเพื่อควบคุมการคลอดให้ดำเนินไปอย่างปลอดภัย
	4.2.5 ในช่วงระยะให้นม ต้องจัดหาอาหารและน้ำให้เหมาะสมกับความต้องการของแม่สุนัข
	4.2.6 การหย่านมลูกสุนัขควรคำนึงถึงระดับภูมิคุ้มกันของลูกสุนัข และการแยกลูกสุนัขออกจากแม่สุนัขควรคำนึงถึงพฤติกรรมทางสังคม

คำอธิบาย

ในช่วงท้ายของการตั้งท้องต้องจัดเตรียมพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับแม่สุนัขใกล้คลอด ต้องจัดให้แม่สุนัขสามารถเข้าถึงอาหารและน้ำอย่างเพียงพอได้ และในช่วงระหว่างการคลอดต้องมีมาตรการเพื่อควบคุมการคลอดให้เป็นปกติ เช่น มีผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่าการคลอดดำเนินไปด้วยดี หากแม่สุนัขมีอาการที่บ่งชี้หรือสงสัยว่ามีปัญหาคลอดยาก ต้องรีบแจ้งสัตวแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินการแก้ไข นอกจากนี้คอกสุนัขต้องไม่จำหน่ายแม่สุนัขที่ตั้งท้องหรืออยู่ระหว่างการให้นมลูก เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อสุขภาพสุนัข

ในช่วงระยะให้นม ต้องจัดหาอาหารและน้ำให้แม่สุนัขอย่างเพียงพอ รวมทั้งต้องจัดหาพื้นที่ซึ่งแม่สุนัขสามารถเดิน และแยกตัวออกจากลูกสุนัขได้เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ

การหย่านมลูกสุนัขควรคำนึงถึงระดับภูมิคุ้มกันและสุขภาพโดยรวมของลูกสุนัขและการแยกลูกสุนัขออกจากแม่สุนัขควรคำนึงถึงพฤติกรรมทางสังคม โดยไม่ควรแยกลูกสุนัขออกจากแม่สุนัขในระยะเวลาที่น้อยกว่า 90 วัน

รายการที่	5. สุขภาพสุนัข
ข้อกำหนด	5.1 การป้องกันและควบคุมโรค
	5.1.1 มีการสังเกตความเป็นอยู่และสุขภาพของสุนัขทุกวัน หากพบความผิดปกติต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ หรือปรึกษาสัตวแพทย์ เพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่
	5.1.2 มีการป้องกันและควบคุมโรคโดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์
	5.1.3 มีมาตรการควบคุมการเข้า-ออกของคน สัตว์และยานพาหนะ
	5.1.4 มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหนะนำโรค
	5.1.5 มีการกักกันโรคสำหรับสุนัขนำเข้าใหม่ และแยกสุนัขป่วยออกจากพื้นที่เลี้ยงสุนัขปกติ
	5.1.6 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

คำอธิบาย

สุนัขทุกตัวต้องได้รับการสังเกตความเป็นอยู่ของสุนัข และสุขภาพประจำวัน ควรทำอย่างน้อยวันละครั้ง เพื่อตรวจสอบสุขภาพ หากพบความผิดปกติในเรื่องต่างๆ เช่น การกินอาหารและน้ำ การขับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ การเคลื่อนไหว หรือพฤติกรรมอื่น ที่บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะสุขภาพของสุนัข ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ หรือปรึกษาสัตวแพทย์ เพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่

ต้องมีมาตรการป้องกันและควบคุมโรค เช่น สุนัขทุกตัวต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรค รวมทั้งมีการป้องกันและกำจัดปรสิตภายในและภายนอกที่เหมาะสม ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์

ต้องมีมาตรการควบคุมการเข้า-ออกสำหรับคน สัตว์ และยานพาหนะที่เหมาะสม และมีมาตรการป้องกันไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าไปในบริเวณเพาะเลี้ยงสุนัข เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของคอกสุนัข

ต้องมีมาตรการป้องกันควบคุมสัตว์พาหนะนำโรคเข้ามาในโรงเรือนหรือกรง ไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสุขลักษณะ เช่น ดูแลบริเวณโดยรอบพื้นที่เลี้ยงให้สะอาด ไม่เป็นแหล่งของยุง แมลงและสัตว์พาหนะต่างๆ ทั้งนี้ควรมีแผนการและวิธีการกำจัดสัตว์พาหนะนำเชื้ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในกรณีที่มีการนำสุนัขจากภายนอกคอกสุนัขเข้ามาเพาะเลี้ยง จะต้องแยกสุนัขใหม่เพื่อกักกันโรคในระยะเวลาที่มั่นใจว่าสุนัขใหม่ไม่มีปัญหาทางสุขภาพ นอกจากนี้ควรเฝ้าดูพฤติกรรมการเข้าฝูงของสุนัขใหม่ หากสุนัขใหม่ถูกข่มขู่หรือทำร้ายจะต้องแยกเลี้ยงต่างหาก

ในกรณีที่สงสัยว่าสุนัขป่วยเป็นโรคติดต่อ ให้แยกสุนัขออกจากพื้นที่เลี้ยงปกติ โดยอาจจัดให้อยู่ในพื้นที่เฉพาะหรือในโรงพยาบาลสัตว์เพื่อการวินิจฉัยและการบำบัดรักษาโดยสัตวแพทย์

ในกรณีเกิดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดสัตว์ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ และหากพบว่าสุนัขมีการป่วยและการตายผิดปกติ ให้แจ้งสัตวแพทย์เข้าตรวจสอบปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับกฎหมาย สถานการณ์ปัจจุบัน และมีประสิทธิผลในการควบคุมโรคระบาด ตลอดจนเป็นการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นด้วย

รายการที่	5. สุขภาพสุนัข
	5.2 การบำบัดโรคสัตว์
ข้อกำหนด	5.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

คำอธิบาย

สัตวแพทย์เป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเรื่องการบำบัดรักษาโรคสัตว์ มีการวินิจฉัยก่อนการพิจารณาสั่งใช้ยา คำนึงถึงความปลอดภัยของสุนัข คน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการตรวจวินิจฉัย รักษาโรค ป้องกัน การเกิดซ้ำ ให้คำแนะนำ ควบคุมการใช้ยาและออกใบสั่งยา ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ และกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดโรคสัตว์

รายการที่	6. การขนส่งและเคลื่อนย้ายสุนัข
ข้อกำหนด	6.1 พาหนะและกรงที่ใช้ขนส่งต้องแข็งแรง เหมาะสมตามขนาดและอายุของสุนัข
	6.2 มีการจัดการในการขนส่งสุนัขต่างพันธุ์ หรือสุนัขที่เข้ากันไม่ได้ เพื่อให้สุนัขเกิดความเครียดน้อยที่สุด
	6.3 ต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้อพาหนะทุกครั้งหลังการขนส่ง

คำอธิบาย

ยานพาหนะและกรงที่ใช้ขนส่งต้องแข็งแรง และมีพื้นที่ขนส่งสัตว์เหมาะสมตามขนาดและอายุของสุนัข พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น โดยขึ้นอยู่กับพันธุ์สุนัขที่จะขนส่งและประเภทยานพาหนะ ทั้งนี้ ยานพาหนะและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีการบำรุงรักษา กรณีที่มีการขนส่งสุนัขทุกครั้งควรใช้ภาษาสำหรับบรรจุนัขหรือกรงในการขนส่งเป็นรายตัว โดยภาษาหรือกรงต้องมีความเหมาะสมกับพันธุ์ ลักษณะ สภาพ และอายุของสุนัข มีความสะอาด ปลอดภัย ปราศจากวัสดุหรือสิ่งแหลมคมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับสุนัข มีอากาศถ่ายเท มีพื้นที่ และความสูงที่เพียงพอให้สุนัขนั่ง ยืน และกลับตัวได้อย่างสบาย

ไม่ควรขนส่งสุนัขต่างพันธุ์ หรือสุนัขที่เข้ากันไม่ได้ เพื่อให้สุนัขเกิดความเครียดน้อยที่สุด นอกจากนี้ในการขนส่งต้องมีการวางแผนเส้นทางและใช้เวลาในการเดินทางให้มีความเหมาะสม โดยมีระยะเวลาพักเพื่อสังเกตพฤติกรรมและอาการผิดปกติของสุนัขในระหว่างการเดินทาง สุนัขที่ขนส่งต้องมีสภาพที่พร้อมที่จะเดินทาง ไม่มีอาการป่วยหรือบาดเจ็บ โดยมีการแนบเอกสารประจำตัวสุนัข เช่น ใบรับรองการฉีดวัคซีน ไม่ขนส่งสุนัขที่ท้องแก่ หรือลูกสุนัขที่สายสะดือยังไม่ปลด เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย ไม่ทำให้สุนัขเกิดความหวาดกลัว บาดเจ็บหรือทุกข์ทรมานทั้งก่อนเดินทาง ระหว่างเดินทาง และสิ้นสุดการเดินทาง สำหรับสุนัขที่จำเป็นต้องให้ยากล่อมประสาทในการขนส่ง การให้ยาต้องดำเนินการโดยสัตวแพทย์

ต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้อยานพาหนะ พื้นที่ขนส่งสัตว์ กรง และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทุกครั้ง หลังการขนส่ง

รายการที่	7. สวัสดิภาพสัตว์
ข้อกำหนด	ดูแลและปฏิบัติต่อสุนัขให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

คำอธิบาย

การเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพสัตว์เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง โดยต้องมีอิสรภาพ 5 ประการ (five freedom) ได้แก่ อิสรจากความหิวและความกระหาย อิสรจากความรู้สึกไม่สบาย อิสรจากความเจ็บปวด บาดเจ็บ และเป็นโรค อิสรในการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ และอิสรจากความกลัวและความทุกข์ทรมาน

เนื่องจากการปฏิบัติที่ทำให้สุนัขสูญเสียสวัสดิภาพ เช่น การได้รับอาหารและน้ำไม่เพียงพอหรือไม่มีคุณภาพ ความไม่สบายตัวจากสภาวะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ การบาดเจ็บ และโรค ความกลัวและกังวล การขาดอิสรภาพในการแสดงออกตามธรรมชาติ ปัจจัยดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งส่งผลต่อความต้านทานโรค และสุขภาพของสุนัข จึงต้องมีการจัดการให้สุนัขมีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ บุคลากรผู้เลี้ยงสุนัขต้องมีการสังเกตสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ทุกวัน โดยไม่ทำให้สุนัขเกิดความเครียด รวมถึงจัดหาสนามหญ้าหรือพื้นที่สำหรับแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติและเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ

ในกรณีที่สุนัขป่วยหรือบาดเจ็บ ให้ดูแลอย่างเหมาะสมโดยแยกออกมาเพื่อรักษาอย่างทันที่

รายการที่	8. สิ่งแวดล้อม
ข้อกำหนด	กำจัดซาก ขยะ ของเสีย น้ำเสีย โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้แหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค

คำอธิบาย

ต้องมีการแยกและกำจัดซาก ขยะและของเสียอื่นๆ เช่น เศษอาหาร อุจจาระ วัสดุรองนอน เพื่อไม่ให้สะสมเป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรคแพร่ออกสู่ภายนอก ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

ในกรณีซากสุนัขให้กำจัดโดยเร็วที่สุดด้วยวิธีการที่เหมาะสม เว้นแต่ต้องมีการชันสูตรซาก ให้เก็บซากอย่างถูกสุขลักษณะ เช่น ใส่ถุงมิดชิดและแช่เย็น ก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการ

รายการที่	9. การบันทึกข้อมูล
ข้อกำหนด	9.1 มีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และการควบคุมโรค
	9.2 ให้เก็บรักษาทันทีข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

คำอธิบาย

ต้องมีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลสำคัญที่ง่ายต่อการตรวจสอบ โดยต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี เพื่อสามารถตามสอบได้ ทั้งนี้ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านสุขภาพและการควบคุมโรค เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสุนัข (แหล่งที่มา อายุ เพศ พันธุ์ สี ตาหนี ประวัติการทำหมัน หมายเลขไมโครชิป ใบรับรองการได้รับวัคซีน) เพื่อให้สามารถติดตามสถานะด้านสุขภาพและการรักษาโรค อาหารและน้ำสำหรับสุนัข การจัดการสุขภาพสุนัข การเพาะพันธุ์ การป้องกันและควบคุมโรค ทั้งนี้ เมื่อมีการขนส่งสุนัขต้องส่งมอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพสุนัขให้แก่ผู้รับด้วย เช่น ใบรับรองการได้รับวัคซีน

นอกจากนี้ ควรบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารคอกสุนัข เช่น การจัดแบ่งโครงสร้างการทำงาน ข้อมูลด้านสุขภาพ ประวัติและการฝึกอบรมของบุคลากร หน้าที่ความรับผิดชอบ